

spatio expectato. §. 3. Si tamen in sacro nostro consistorio lis exordium ceperit, etiam si non fuerit in eodem die completa, tamen perpetuari cam concedimus: cum iniquum sit propter occupationes & florentissimae ordinis, quas circa nostra pietatis ministeria habere noscitur, causas hominum depere. §. 4. Illud: etiam merito addendum huic legi censemus, ut si quis fatali die apud appellacionis judicem introductus, sive ex parte una & five cognitionaliter cautele appellacionis imponat exordium, deinde relata ea difcedat, & in defida reliquum tempus permaneat, & annale tempus post inchoatam item praeterit, viatorneque sententiam ad effectum perducere valente, propter item jam inchoatum, neque jam terminum accipere inveniente, cum appellatoris absentia eam finiri non facili concedat: hujusmodi iniquitatibus amputantes, cum adversariis potest etiam minime praesente appellatore item exercere, quia hoc speciale privilegium ejus est, qui appellacione examinande praesidet, posse & ex una parte cautam dirimere: iubemus eundem appellatorem, nisi obice, vaverit judicium, & causam usque ad finem peregerit, sed eis per eum feterit, quo 7 minus omnia litis certamina implentur, appellacione defraudari, & sententiam contra eum latam in sua robore durare, & ad effectum perdici, tanquam si ab initio minime fuerit provocatum: nisi ipse appellator evidenter probationibus & post ostendere, se quidem summa ope nifum, voluisse item exercere; per iudicem autem letis, vel aliam inexorabilem cauam subsecutam, propter quam hoc facere minime valuit. Tunc etenim aliud ei annale tempus indulgimus, quo effluente, & lite minime finem accipiente, cadere eum de appellatio- nis proponatur: ne ambages frustre interposita provocacionis ulterius negotium juvamine disponimus: cum ei sit apertissima facultas & nostram adire ma- jestatem, & tarditatem 10 judicis in querelam deducere, & nostro beneficio perpotiri. §. 5. Cui consentaneum est, ut & in sententiis omnium ampli- fimum Præfectorum pretorio 11 ex divino oraculo retractandis 12 eadem obseruantur, que supra dicta est, post ingressum unius, vel utriusque partis, tam propter abientem perlonorum, quam propter statuta tempora teneant.

§. 6. Sin autem partes inter se scriptura interveniente pacendum 13 esse crediderint, nemini parti licere ad provocacionis auxilium pervenire, vel ultimum fatale 14 observare: eorum passionem firmam 15 esse censemus. Legum etenim auferitatem in hoc casu volumus partis 16 litigantium mitigari. Dat. 15. Kal. Decembr. Chalcedone, DECIO V. C. CONS. 529.

TIT. LXIV.

QUANDO PROVOCARE NON EST NECESSSE 17.
De sententia lata contra res iudicatas, a quibus appellatum non est.

1. Imp. ALEXAND. A. Apollinari, & alii.

L Atam 18 sententiis dicitis, quam ideo vires non habere contenditis, quod 19 contra 20 res prius iudicatas, a quibus provocatum non est, lata fit. Cujus rei probationem si promptam habetis, etiam circa provocationis admiculum, quod ita pronuntiatum est, sententia austoritatem non obtinebit. PP. 8. Kal. April. ALEX. A. CONS. 223.

De sententia lata contra ius institutionis, vel contra ius litigatoriis.

2. Idem A. Capitanis.

S Icum inter te & aviam defunctorum quæstio de successione esset, iudex datus a Præside provincie pronunciavit 21 potuisse 22 defunctum etiam minorem qua- tuordecim annis testamentum facere, ac per hoc aviam potuisse esse: sententiam ejus contra tam manifesti juris formam datam nullas habere vires palam est: & ideo in hac specie nec provocacionis auxilium necessarium fuit. Quod si, cum de etate quereretur, implesse defunctum 23 quartum decimum annum, & per hoc, iure factum testamentum pronunciavit, nec provocati, aut post appellacionis impletam causam defunctorum: rem iudicatam retractare non debes.

De Decurionatu, & Duumviratu.

3. Imp. GORDIANUS A. Ingenuo.

S I (ut proponis) suspensa apud Amplissimos Judices cognitione provocacionis, quam te ob id interposuisse dicas, quod Decurio 24 nominatus es-

sapi. 1. Nov. 123. c. 1. 2. Tempora quibus ius non redditur in con- fitione principis, ipso jure non curantur. 3. Novell. 93. 4. 1. 12. supr. de legib. 1. 4. 7. de accus. 1. 3. 1. de quaest. addit. Novell. 49. Novell. 126. Cujac. 4. obs. 12. 20. obs. 11. 5. Appellata causa ob omissem in ea lata contestacionem non vitia, si modo in prima lata manifesta contenterit. Eledas enim lata contestacionis datur post sententiam in causa appellacionis, neque per eam extinguitur aut permutatur. Decurio cap. 10 per tuis 53. Exgr. de appell. Rota decr. 187. Guido Pap. decr. 667. Neque dilungitur, pars haec prefens vel absens: ut si non necessaria sit lata in causa appellacionis parte absente, sicut si iudicatum in Camera Spiresi referit Myning. 1. obser. 1. 6. Idque quoque Nov. 49. An appellatio pro celis vietur ob illius contestacionem, vid. Myning. 1. obser. 1. 7. Lata non contestata ad sententiam definitivam perveniens non potest, ut his: Doctores in c. quantum frequenter 5. Exgr. at lata non contestata, fallit in causa appellacionis, nullitas adnexa appellacioni, si actor judicium fugit, si officio judicis cogit in causa criminali, si iudicium non dirigatur adversus tertiam personam, ut liberte obtinenda agitur. 1. 1. 2. 5. de adiutorio, in beneficiorum causis. 1. de ed. qui missus in poss. in 6. vide Socin. reg. 239. 8. Defensor excusat causa co- gnitiva. 9. Vide Cujac. ad Novell. 49. & 93. 10. Tarditas five mors iudicis in querelam declinare potest. 11. Statuta in causis appellacionis, locum habent in causa sup- plicationis, interposita a Praefecto prætorio. 12. Vide 1. nov. 3. de fide instrum. vide Cujac. ad Nov. 82. 13. Juri appellandi potest pacto renunciari. 1. 1. 3. ff. a quibus appella- tio. Pactum valit, ut dies fatales non observentur. Synop. Basili. d. c. 128. in fin.

14. Potest convenire, ne illius fatale servetur. 15. Imo est infirma, vide Roland. a Valle 1. cons. 29. n. 7. 28. 29. 16. 1. 43. ff. de pat. 1. 25. 1. 27. ff. de reg. iur. 1. 1. supr. fin. regendo. 17. Vid. 49. D. 8. In regno Gallie hic titulus non servatur: quia necessaria est appellatio, etiam in causis, ubi sententia est ipso jure nulla. Rebus in præsum. 1. conf. gloss. 5. n. 90. 18. Sententia si adversus aliam sententiam lata fit, ad eam recindendam appellacione non est opus. Synop. ibid. c. 128. in fin. 19. Vide que scripsi ad 1. 2. J. ed.

20. Una & eadem res non admittit contrarias sententias, id est, contra sententiam que in rem indicantem transfit, provocari non potest: & si pronunciatur eam, appellante non erit necesse. 21. Ecl. 1. c. 128. in fin. vide Oldend. cap. 2. de sent. si contra rem iudicatum iterum pronunciatur.

21. Sententia contra ius expresse lata, ipso jure non valet, ut hic, & 1. fi-

ses, ad Duumviratum vocatus es: manifestum est præjudicium future 25 no- tioni memoratorum. Judicum fieri non potuisse.

Si Magistratus denit judicis.

4. Imp. VALERIANUS & GALLIENUS AA. & VALER. C. Juliano.

C Um magistratus datos Judices, & 26 unum 27 ex his pronunciasse pro- ponas: non videtur appellandi necessitas fuisse, cum sententia iure non teneat.

De multis.

5. Imp. CARUS, CARINUS, & NUMERIANUS AAA. Domitiano.

C Erta ratione & fine 28 multare Praefides possunt. Quod si aliter, & con- tra 29 legis statutum modum provincie Praefes multam vobis irrogave- rit: dubium non est, id quod contra 10 ius gestum videretur, sumitatem non tenere, & sine appellacione posse rescindi. PP. Non. Jul. ANTONINO A. 4. & BALBINO CONS. 282.

De die sententia.

6. Idem AAA. Germano.

C Um non 30 eo die, quo Praefes provincia præcepit, Judex ab eodem da- tus pronunciaverit, sed duftis diebus alienore tempore sententiam de- dite proponatur: ne ambages frustre interposita provocacionis ulterius ne- gotium protractur, Praefes provincia, superstitiosa appellacione submota, ex integrō inter vos cognoscet.

De sententia venalibus.

7. Imp. DIOCLETIANUS & MAXIMIANUS AA. Nicagoræ.

V Enales 32 sententias, quæ in mercede a corruptis Judicibus 33 pro- ferantur, etiam circa interposita provocacionis auxilium jam pridem a divis Principibus infirmas esse decretum est.

De Decurionatu.

8. Idem AA. Constantino.

S I pater tuus, cum Decurio creareris, non 34 consensit, & decimum quin- tum annum aetatis agis, aditus Praefes provincie, si inhabilem 35 te ad eundem Decurionatus honorem esse perspicerit: quando hujusmodi aetati etiam prætermissa appellacione subveniat, iniquam nominationem removebit.

De vacacione oneraria, & numerorum veteranis concessa.

9. Idem AA. & CC. Rufine.

V Eteranis 36, qui in legione, vel vexillatione militantes, post vicesima 37 si- pendia honestam, vel cauariam 38 milionem consequiti sunt; onerum, 39 numerum personalium vacationem conciliimus. Hujusmodi autem indulgentia nostra tenore remunerantur fidem 40 devotionem militum no- strorum, etiam provocandi necessitatem remisimus.

De condemnatione impensarum amissa.

10. Imp. JUSTINIANUS A. Menne. PP.

O Mnem honorum 41 salvum Judicibus reservantes, si quando una pars quafi lata per definitivam eorum sententiam, provocatio ufa fuerit, interdicimus alteri parti, quæ vicit 42, pro hoc tantummodo, quod nihil capere pro sumptibus 43, lata, vel detrimentis, vel minus quam oportuerat, iusta est, provocacionem offerre cum & ipsa decisionem lata recte factam esse coniteatur: Judicibus scilicet, sive florentissimi proceribus facri nostri palati, his quibus pro minore latau solum inquitatione consultationes delegantur, (si perpexerit adjuvantum 44 esse victorem sumptuum perceptione) etiam sine provocacione ejus, hoc statutibus, & justam eorundem sumptuum quantitatibus definitibus. Sed nec occasione consultationis introducenda vixit provocare concedimus: cum & præcis legibus liceat & sine provocacionis auxilio eandem consultationem differente suo adveratio introduce- re: & nos ei nihilominus hoc permittimus, injuriam ex supervacua provocacione iudicibus fieri prohibentes. Dat. 7. Id. April. Constantinop. DECIO V. C. CONS. 529.

De Decurionatu, & Duumviratu.

2. Idem A. Capitanis.

S Icum inter te & aviam defunctorum quæstio de successione esset, iudex datus a

Præside provincie pronunciavit 21 potuisse 22 defunctum etiam minorem qua- tuordecim annis testamentum facere, ac per hoc aviam potuisse esse:

sententia lata contra res iudicatas, a quibus appellatum non est.

1. Imp. ALEXAND. A. Apollinari, & alii.

L Atam 18 sententiis dicitis, quam ideo vires non habere contenditis, quod 19 contra 20 res prius iudicatas, a quibus provocatum non est, lata fit. Cujus rei probationem si promptam habetis, etiam circa provocationis admiculum, quod ita pronuntiatum est, sententia austoritatem non obtinebit. PP. 8. Kal. April. ALEX. A. CONS. 223.

De sententia lata contra ius institutionis, vel contra ius litigatoriis.

2. Idem A. Capitanis.

S Icum inter te & aviam defunctorum quæstio de successione esset, iudex datus a

Præside provincie pronunciavit 21 potuisse 22 defunctum etiam minorem qua- tuordecim annis testamentum facere, ac per hoc aviam potuisse esse:

sententia lata contra res iudicatas, a quibus appellatum non est.

3. Imp. GORDIANUS A. Ingenuo.

S I (ut proponis) suspensa apud Amplissimos Judices cognitione provocacionis, quam te ob id interposuisse dicas, quod Decurio 24 nominatus es-

sapi. 1. Nov. 123. c. 1. 2. Tempora quibus ius non redditur in con- fitione principis, ipso jure non curantur. 3. Novell. 93. 4. 1. 12. supr. de legib. 1. 4. 7. de accus. 1. 3. 1. de quaest. addit. Novell. 49. Novell. 126. Cujac. 4. obs. 12. 20. obs. 11. 5. Appellata causa ob omissem in ea lata contestacionem non vitia, si modo in prima lata manifesta contenterit. Eledas enim lata contestacionis datur post sententiam in causa appellacionis, neque per eam extinguitur aut permutatur. Decurio cap. 10 per tuis 53. Exgr. de appell. Rota decr. 187. Guido Pap. decr. 667. Neque dilungitur, pars haec prefens vel absens: ut si non necessaria sit lata in causa appellacionis parte absente, sicut si iudicatum in Camera Spiresi referit Myning. 1. obser. 1. 6. Idque quoque Nov. 49. An appellatio pro celis vietur ob illius contestacionem, vid. Myning. 1. obser. 1. 7. Lata non contestata ad sententiam definitivam perveniens non potest, ut his: Doctores in c. quantum frequenter 5. Exgr. at lata non contestata, fallit in causa appellacionis, nullitas adnexa appellacioni, si actor judicium fugit, si officio judicis cogit in causa criminali, si iudicium non dirigatur adversus tertiam personam, ut liberte obtinenda agitur. 1. 1. 2. 5. de adiutorio, in beneficiorum causis. 1. de ed. qui missus in poss. in 6. vide Socin. reg. 239. 8. Defensor excusat causa co- gnitiva. 9. Vide Cujac. ad Novell. 49. & 93. 10. Tarditas five mors iudicis in querelam declinare potest. 11. Statuta in causis appellacionis, locum habent in causa sup- plicationis, interposita a Praefecto prætorio. 12. Vide 1. nov. 3. de fide instrum. vide Cujac. ad Nov. 82. 13. Juri appellandi potest pacto renunciari. 1. 1. 3. ff. a quibus appella- tio. Pactum valit, ut dies fatales non observentur. Synop. Basili. d. c. 128. in fin.

14. Potest convenire, ne illius fatale servetur. 15. Imo est infirma, vide Roland. a Valle 1. cons. 29. n. 7. 28. 29. 16. 1. 43. ff. de pat. 1. 25. 1. 27. ff. de reg. iur. 1. 1. supr. fin. regendo. 17. Vid. 49. D. 8. In regno Gallie hic titulus non servatur: quia necessaria est appellatio, etiam in causis, ubi sententia est ipso jure nulla. Rebus in præsum. 1. conf. gloss. 5. n. 90. 18. Sententia si adversus aliam sententiam lata fit, ad eam recindendam appellacione non est opus. Synop. ibid. c. 128. in fin. 19. Vide que scripsi ad 1. 2. J. ed.

20. Una & eadem res non admittit contrarias sententias, id est, contra sententiam que in rem indicantem transfit, provocari non potest: & si pronunciatur eam, appellante non erit necesse. 21. Sententia contra ius expresse lata, ipso jure non valet, ut hic, & 1. fi-

Si pendente appellacione mors intervenerit.

TIT. LXV.

QUORUM APPELLATIONES NON RE- CIPIUNTUR 2.

De absente per contumaciam.

1. Imp. ANTONINUS A. Sabino.

E Jus, qui per contumaciam est absens: cum [ad] agendam causam vo- catus est, condemnatus est negotio prius summum perfractato, ap- pellatio recipi non potest. PP. Non. Jul. ANTONINO A. 4. & BALBINO CONS. 282.

De criminibus.

2. Imp. CONSTANTIUS, & CONSTANS, AA. ad Hiero- clem Consularem Syriæ Coles.

O Bservare 4 curias, Ne quis homicidium, veneficorum, maleficio- rum 1, adulterorum, itemque [eorum], qui manifestam violentiam commiserunt, 2 argumentis 3 convictus, 7 testibus superatus, voce etiam pro- pria virtutis scelusque confessus 8 audiatur appellans. Sicut enim hoc ob- servari dispostum, ita æquum est testibus prædictis, instrumentis prola- tis, aliisque argumentis præstatis, si sententia contra eum lata sit, & ipsis, qui condemnatus est, aut minime vox se confessus sit, a formidine tormentorum territorum, contra se aliquid dixerit, provocandi licentiam ei non denegari. Dat. 5. Idib. Decemb. LEONTO & SALUSTIO CONS. 344.

De officialibus.

3. Imp. VALENTINIANUS & VALENS AA. ad Modestum PP.

N ulli 9 Officialium 4 sententia proprii judicis provocatio tribuatur: nisi 10 in eo tantum negotio, quod ratione civilis super patrimonio forte apud proprium Judicem inchoatur: scilicet ut in eo tantum negotio a sententia, ejus cui parerit, Judicis, quisquis vel, Officialis appelerit: quod per procur